

JOAN F. MIRA

“A San Francisco, inclòs el barri que anomenen gai, amb banderoles multicolors, hi ha gent de quaranta races, quaranta llengües i quaranta maneres de viure, uns procurant fer-se rics i uns altres buscant simplement no morir-se”

Califòrnia, 2

Si el visitant, a més de veure foques, vol veure lleons marins, pot buscar fàcilment l'indret, al nord de San Luis Obispo, on les bèsties enormes ocupen quilòmetres de platja, molt prop del palau o castell que es va fer un milionari famós, un castell infinit, gòtic, barroc i brutal, potser el Xanadu d'aquell *Citizen Kane*. A Califòrnia, sovint fa l'efecte que tot és literalment desmesurat, els milionaris, les autopistes de dotze o setze carrils que són rius de cotxes de corrent constant i amplíssim, les sequoies dels parcs, les platges amb surfistes o amb lleons marins. Els animals s'amunteguen a la vora de la mar, es deuen trobar ben confortables uns damunt dels altres, de vegades un mascle ix del grup, s'arrossega amb gran dificultat i lentitud, i vesteix amb el morro algun company o competidor molest: són mascles amb domini sobre moltes femelles, però la vida social d'aquestes bèsties de mitja tona de greix no sembla gaire agitada, tot és lent. Com el nostre viatge per centenars de quilòmetres de costa, fins passat Monterrey, que formen un parc litoral i oceànic intacte, verge, protegit amb rigor: cap urbanització ni xalet ni res, cap immobiliària no ha posat ni posarà mai el peu en aquests centenars de quilòmetres. Ja es veu que són poc pràctics i poc moderns, aquests californians: la major part de la costa la mantenen intacta per sempre, no com nosaltres que sabem traure-li tan bon profit amb hotels i apartaments. Em fa l'efecte que, si ací tinguérem foques, pelicans i lleons marins, no en quedaria ni un a les platges: n'haurien fugit tots, espantats pels turistes. Els turistes, a Califòrnia, contempen els habitants de les platges —foques, surfistes o lleons marins—, visiten els parcs naturals o tenen els propis parcs turístics. També poden pujar al tramvia de San Francisco, amunt i avall pels carrers costeruts, i observar els esforços del tramviaire robust per controlar el vehicle: el tramvia no té cap motor, ni elèctric ni de cap altra mena, sinó que és arrossegat per un cable que hi ha sota les vies, i pareix fàcil però és molt complicat, sobretot quan ha de baixar les costeres cotrolat només per un fre manual de palanca. És el transport públic més antic i menys pràctic que he vist en la vida i també estic segur que a Barcelona o a València fa mig segle que l'haurien suprimit: *“Ils sont fous, ces américains”*, com diuen sovint els francesos. També poden contemplar el famós pont del Golden Gate, els turistes, però no és cosa fàcil ni segura: a la badia de San Francisco entren contínuament núvols perversos, una boira puntual que produeix no sé com l'oceà, que no cobreixen la ciutat però que oculten el pont a la vista. Cal ser pacients, esperar, i sempre arriba el moment que es pot fer la foto.

També cal ser pacients als restaurants del barri xinès, Chinatown, on potser no trobareu ni carta ni menú, sinó unes senyores que passen amb carrets o amb safates —és un sistema acreditat, té un nom, però no el recorde— i us mostren els plats que podeu elegir: el restaurant, popular i barat, no està decorat amb motius xinesos, vol dir que és realment xinès, no falsament, la clientela és únicament xinesa, i les cambres només parlen xinès, ni una paraula d'anglès, de manera que cal guiar-se per la vista i per l'olfacte i menjar, divinament, sense saber què heu menjat. Als carrers de la ciutat de San Francisco viuen d'alguna manera deu mil homes (molt poques dones) sense cap domicili ni sostre, *homeless*: la major part, per l'aspecte i per l'edat, també veterans del Vietnam, un esglaó per sota dels que visiten l'hospital de San Diego. El municipi, asseguren, els dóna quatre-cents dòlars al mes, i amb això almenys compren menjar, supose. Un, a les 8 h del matí, ros i barbut, corre sobre un monopatí, tocant la flauta i amb una guitarra penjada a l'esquena. A San Francisco, inclòs el barri que anomenen gai, amb banderoles multicolors, hi ha gent de quaranta races, quaranta llengües i quaranta maneres de viure, uns procurant fer-se rics i uns altres buscant simplement no morir-se. L'illa-presó d'Alcatraz, com vostès saben, és només un atractiu per als turistes. Jo ni tan sols no l'he vista: la cobria la boira.